

DER FLIEGENDE HOLLÄNDER

Falk Struckmann (Holländer), Jane Eaglen (Senta), Peter Seiffert (Erik), Robert Holl (Daland), Felicity Palmer (Mary), Rolando Villazon (Steuermann). Chor der Deutschen Staatsoper Berlin, Staatskapelle Berlin o.l.v. Daniel Barenboim
TELDEC CD 8573 88063 2 (2 CDs).

De verleiding is groot om dit Berlijnse project te vergelijken met een opname die veertig jaar geleden reeds ontstond in datzelfde Berlijn met vertolkingen door Fischer-Dieskau, Wunderlich, Frick en Schech, die toen zowel als vandaag écht tot de verbeelding spraken. Franz Konwitschny, de leider van die sessie, slaagde erin met de techniek van een vorig tijdperk, een opname af te leveren die meer detail en meer dramatische slagkracht bezat dan deze gloednieuwe opname van Daniel Barenboim. Konwitschny's opname is al die jaren veel te veel verwaarloosd geworden. Dat is voornamelijk op het conto te schrijven van Dietrich Fischer-Dieskau, een lyrische bariton die, zo ging het gerucht, niet over de vocale middelen beschikte om gestalte te geven aan de Holländer, een partij die om een bariton met een grote dramatische slagkracht vraagt. Nochtans heeft niemand het personage van de Hollander op zo'n plastische wijze weten in te vullen als Fischer-Dieskau, althans niet binnen de muren van een opnamestudio. Niemand komt ook maar in de buurt van zijn intelligente vertolking die elke syllabe, en niet enkel van de monoloog, op zijn plaats laat vallen. Of het zou José Van Dam moeten zijn. De twee generaties Wagner-tenoren die zich sindsdien enigszins met bruto geweld toegang tot het donkere personage hebben verschaft en dat met op het eerste zicht grotere vocale middelen, hebben daarbij vooral één ding bereikt: de mateloze verveling van het luisterbereide oor! Moeten wij onze hoop dan nu weer stellen op een zanger als Thomas Hampson, een bariton die met vergelijkbare mogelijkheden, stemcultuur en intelligentie de interpretatiegeschiedenis van de Hollander een nieuwe impuls zou kunnen geven?

Dat laatste is Falk Struckmann alvast niet gelukt. Hij geeft er een onevenwichtige lezing van. Sommige fragmenten zouden met enige goede wil enigszins "liedhaft" kunnen worden bestempeld, andere zijn doordeweeks banaal in de expressie en veelvuldig getekend door een lelijk, mekkerend vibrato. De stem van de Hollander wordt soms verbannen naar de achtergrond, wellicht met opzet om het spookachtige van het personage in de verf te zetten. Ik vind het niks, want ik wil vooral de Hollander horen!

De voortreffelijke Steuermann van Rolando Villazon is zowat de enige aangename verrassing van deze opname. Robert Holl is de vleesgeworden saaiheid. Waar is het fantastische rubato dat de in deze partij onovertreffbaar lijkende Gotlob Frick in de hogergenaamde opname reeds ontwikkelt vanaf zijn eerste aria ("Wer baut auf Wind")? Dat deze Holl het tot Hans Sachs in Bayreuth heeft kunnen schoppen is toch wel zeer merkwaardig. Peter Seiffert beschikt over de nodige gezangscultuur en weet de partij van Erik met heel wat kleur en nuancering te brengen. Jammer genoeg ontbreekt het onontbeerlijke legato. Seiffert's Erik klinkt daardoor veel te teutoons naar mijn smaak en bereikt daarom niet het best mogelijke resultaat. Jane Eaglen's vertolking kampt met een groot onvoldoende voor dictie. Grote delen van de tekst zijn onherkenbaar waardoor

ondermeer de ballade veel van haar plasticiteit verliest. Barenboim doet geen moeite om het werk met de vroegromantiek te verbinden en geeft het dezelfde dikke klanken mee van de late Wagner. Terwijl Konwitschny de groteske effecten als wezenskenmerk van de "Schauer-Romantik" allerminst schuwt, krijgt de horror van het stuk in Barenboim's lezing een minder opzienbarende behandeling. De matrozendans klinkt een tikkeltje loom en verscheidene van de naar poëzie snakkende bladzijden als "Mein Schiff ist fest" krijgen van de maestro een eerder ruwe behandeling.

Men begrijpt echt niet waarom een zieltoegende platenindustrie zijn krachten aan zulke projecten verspilt. Warner Music maakte onlangs een einde aan de contracten van eminente artiesten als Nikolaus Harnoncourt en Susan Graham maar publiceert anderzijds een opname als deze die geen andere ambitie lijkt te hebben dan de carrière van Daniel Barenboim te documenteren. Waar blijven overigens de DVD-releases van de superbe Glyndebourne-opnamen (Theodora/ Lulu/ Vec Makropoulos..), de Parsifal en de (weliswaar niet geheel geslaagde) Ring van Barenboim/Kupfer waarvoor Warner destijds de licenties verwierf? De stuurloosheid van Warner Music duidt erop dat in dit huis een échte kapitein vandoen is, liefst geen Vliegende Hollander.

Jos Hermans